

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 16275
Tarih : 10.09.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 10/09/2021 16:29
Sayı: E-120.10-
0874896

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Zırhlı araçların başta çocuklar olmak üzere sivillerin yaşam hakkı ihlaline yönelik olaylar her geçen gün artarak devam etmektedir. İnsan Hakları Derneği Diyarbakır şubesi iki gün açıkladığı rapora göre son 13 yılda zırhlı araç çarpması sonucu 20'si çocuk 42 kişi yaşamını yitirirken 21'i çocuk 90 kişi de yaralandı. 25 Ağustos 2021 Bitlis'in Ahlat ilçesinde evinin önünde İbrahim Kırtay askeri makam aracı çarpması sonucu ve 3 Eylül 2021 tarihinde de Şırnak'ın İdil ilçesinde sokakta bisiklet süren Mihraç Miroğlu zırhlı araç çarpması sonucu hayatlarını kaybetti.

Kolluk araçlarını sürünlere ilişkin uygulanan cezasızlık, bu kişilerin trafik kurallarını hiçe sayarak yaptıkları trafik kural ihlalleri ile trafik akışını bozmakla birlikte kazaların olmasına da neden olmaktadır. Zırhlı araçlar yerleşim yerlerinde orantısız ve kontrolsüz şekilde kullanıldığı için onlarca kişinin ölmesine ve yaralanmasına neden olmuştur. Bunun yanı sıra zırhlı araçlar kentlerde günlük yaşamın akışını olumsuz etkiliyor.

Zırhlı araçların çarpması sonucu meydana gelen yaşam hakkı ihlalleri, hukuki sürecin titizlikle ve şeffaf bir şekilde yürütülmesi, oluşan hak ihlallerinin araştırılması, alınacak önlemlerin tespiti amacıyla Anayasanın 98. İç Tüzüğü'nün 104. Ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederim.

GEREKÇE ÖZETİ

Kolluk bünyesinde bulunan zırhlı araçların diğer sivil araçlara kıyasla hem yapıları hem de kullanımı farklılıklar göstermektedir. Şehirlerin en kalabalık ve merkezi yaşam alanlarında 24 saat gezen TOMA, Kirpi, Ejder, Akrep tipi zırhlı araçlar çoğu zaman hız ve manevra sınırını aşan şekilde kent sokaklarında turlayarak halkı taciz etmekle birlikte insanların yaşamlarını tehdit etmektedir. Bunun adına "huzur" ve "halkın can güvenliği" denilse de ne yazık ki başta çocukların ve herkesin yaşam hakkını tehlikeye atmaktır. Zırhlı araçların sürücüleri aynı zamanda kolluk kuvvetleridir. Bu araçları kullanmak için gerekli teknik eğitimlerle birlikte psiko-sosyal destek eğitimleri de büyük öneme sahiptir. Özellikle kolluk kuvvetlerine bağlı zırhlı araçların sebep olduğu sivillerin ölümlerinin yanı sıra kolluk kuvvetleri tarafından kullanılan zırhlı olmayan araçların da sivillerin ölümüne sebep olduğu bilinmektedir. Basına yansıyan bilgilere göre, son 13 yılda başta Diyarbakır, Batman, Hakkari, Şırnak, Siirt, Mardin, Van, Urfa, Antep, Erzurum gibi illerde 20'si çocuk 42 kişi hayatını kaybetti 90 kişi de yaralandı.

GEREKÇE

Yaşananlar kaza değil cinayettir. Bunun önemli sebeplerinden biri de başta zırhlı araç sürücülerinin ve kolluk kuvvetlerinin sebep olduğu sivil ölümlerinin cezasızlıkla sonuçlanmasıdır. Son iki haftada kolluk araçları çarpması sonucu iki çocuk yaşamını yitirdi. 25 Ağustos 2021 tarihinde Bitlis'in Ahlat ilçesinde evinin önünde bulunan 11 yaşındaki İbrahim Kırtay 9'uncu Kolordu Komutanı Tümgeneral Erhan Uzun'a ait olduğu iddia edilen makam aracı çarpması sonucu hayatını kaybetti. Burada üzerinde durulması gereken hususlardan biri de zırhlı araçlarla birlikte kolluk kuvvetleri tarafından kullanılan zırhlı olmayan araçların da yerleşim yerlerinde kontrolsüz şekilde kullanılarak yurttaşların ölümüne sebep olmasıdır. En son 3 Eylül 2021 tarihinde Şırnak'ın İdil ilçesinde sokakta bisiklet süren Mihrac Miroğlu da zırhlı araç tarafından öldürüldü.

Son 13 yılda kamuoyuna yansıyan bilgilere göre zırhlı araçların sebep olduğu sivil ölümleri ve bu olaylarla ilgili hukuki süreçlere baktığımızda vahim bir durum ile karşı karşıyayız.

31 Ağustos 2008'de Batman'ın Diyarbakır Caddesi'nde zırhlı araçların konvoy gösterisi sırasında araçlardan biri Adnan Enük'ü (11) ezmesi sonucunda Adnan Enük ağır yaralanırken, asker hakkında açılan soruşturma takipsizlikle sonuçlandı. 29 Nisan 2009'da Maziye Aslan (7) Hakkâri karayolunda yürüdüğü esnada özel harekât polislerinin kullandığı aracın altında kalması sonucunda Maziye Aslan hayatını kaybetti. Olaydan sonra özel harekât polislerinden biri tutuklandı. 4 Haziran 2010'da Şırnak'ta Diren Basan (10), akrep tipi zırhlı polis aracının altında ezilerek yaşamını yitirdi. Diren'i öldüren polis hakkında açılan soruşturma takipsizlik kararıyla kapatıldı. 16 Mayıs 2010'da Hakkâri'nin Yüksekova ilçesindeki Akalın köyü mevkiinde İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne ait zırhlı araç Turgut Gezer (12) isimli çocuğu ağır yaraladı. 13 Haziran 2012'de Erzurum'un Karayazı ilçesinde ayakkabı boyacılığı yaptığı sırada zırhlı aracın çarptığı Yusuf Yılan (9) yaşamını yitirdi, fail polis hakkında ise herhangi bir dava açılmadı. 23 Ağustos 2012'de Yüksekova Devlet Hastanesi önünde akrep tipi zırhlı aracın çarptığı Muhsin İşleyen (8) adlı çocuk ağır yaraladı. 2013 Nisan ayında Şırnak'ın Cizre ilçesinde polis aracının ezmesi sonucu Sinan Saltıkalp (17), ağır yaralanması sonucunda tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdi. 14 Mayıs 2013'te Diyarbakır'ın Bağlar ilçesinde akrep tipi zırhlı aracın çarpması sonucu 4 yaşındaki A.Ö. adlı çocuk ağır yaralandı. 8 Nisan 2014'te Van'ın Hacıbekir Mahallesi'ndeki protestolar sırasında akrep tipi zırhlı araç 12 yaşındaki A.O. isimli çocuğu ağır yaraladı. 17 Temmuz 2014'te Erzurum'un Palandöken ilçesinde sivil plakalı polis aracı Furkan (14) ve İbrahim Çavuş (16) isimli kardeşlerin meradan getirdiği büyükbaş hayvanlarına çarptı. Kazada çok sayıda büyükbaş hayvan ölürken, olaya tepki gösteren çocuklar polisin açtığı ateşle yaralandı. 2 Eylül 2014'te Diyarbakır'ın Fiskaya semtinde, polise ait akrep tipi zırhlı araç 7 yaşındaki Enes Karagöz isimli çocuğa çarptı. Karagöz, zırhlı aracın altında kalarak ağır yaralandı. 23 Mayıs 2015'te Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde, Akrep tipi zırhlı araç Kamuran Orman (15) isimli çocuğa çarparak ağır yaralandı. 15 Nisan 2016'da Antep-Urfa karayolunda, Bölge Jandarma Komutanlığı'na ait askeri zırhlı aracın çarptığı minibüste bulunan Cuma Özkaplan (17) yaşamını yitirdi. 4 Mayıs 2016'da Hakkâri İl Emniyet Müdürlüğü'ne ait akrep tipi zırhlı aracın çarptığı iki öğrenci yaralandı. 12 Haziran 2016'da Şırnak'ın Cizre ilçesinde zırhlı aracın çarptığı Bünyamin Bayram (6) yaşamını yitirdi. 28 Haziran 2016'da Van'ın İpekyolu caddesinde özel hareket polislerini taşıyan midibüsün çarptığı Çınar Bartın (8) ağır yaralandı. 24 Temmuz 2016'da Van'ın İpekyolu İlçe Emniyet Müdürlüğü önünde hareket halindeki polis panzerinin altında kalan 4 yaşındaki Taha Kılıç yaşamını yitirdi. Taha'nın ölümüne neden olan

polisler hakkında herhangi bir işlem yapılmadı. 30 Ağustos 2016'da Van'da Mustafa Duman (17), evinin önünde otururken zırhlı aracın açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi. 6 Eylül 2016'da Dersim'in Seyit Rıza Meydanı'nda kobra tipi zırhlı aracın çarptığı 71 yaşındaki Naciye Özdemir yaşamını yitirdi. 24 Ekim 2016'da Şırnak'ın Cizre ilçesinde Hakan Sarak (5) zırhlı aracın çarpması sonucu yaşamını yitirdi. Araç durmadan uzaklaştığı için Sarak, kan kaybından hayatını kaybetti. 1 Ağustos 2017'de İstanbul'un Okmeydanı'nda Kobanêli Raşid Oso (7) zırhlı aracın çarpması sonucu yaşamını yitirdi. 9 Şubat 2017'de Mardin Dargeçit'te 7 yaşındaki Berfin Dilek, zırhlı polis aracının çarpması sonucu hayatını kaybetti. 4 Mart 2017'de Siirt-Batman karayolu üzerinde geri geri hareket eden zırhlı aracın altında kalan 34 yaşındaki Kerem Arslan yaşamını yitirdi. 21 Mart 2017'de İdil-Cizre karayolunun 10'uncu kilometresindeki Kovah Köyü yakınlarında ejder tipi zırhlı aracın otomobile çarpması sonucu Okan İnce, Bahadır Beyazlıoğlu ile adı öğrenilemeyen bir kişi hayatını kaybetti. 10 Nisan 2017'de Van'ın 2 Nisan caddesinde, zırhlı aracın çarptığı 2 kişiden Abdulvahap Taş ağır yaralandı. 27 Nisan 2017'de Van'da zırhlı polis aracının çarptığı 2 yurttaştan Sami Uçan kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirdi. 27 Nisan 2017'de Diyarbakır'ın Gevran caddesinde, zırhlı askeri aracın çarptığı 55 yaşındaki Hatun Elhuman yaşamını yitirdi. 4 Mayıs 2017'de Şırnak'ın Silopi ilçesine bağlı Karşıyaka Mahallesi'nde, akrep tipi zırhlı aracın evin duvarını yıkarak içeri girmesi sonucu odada uyuyan 7 yaşındaki Muhammet ile 6 yaşındaki kardeşi Furkan Yıldırım yaşamını yitirdi. 9 Haziran 2017'de Mardin'in Nusaybin ilçesinde, özel harekât polislerini taşıyan zırhlı aracın çarptığı motosiklet üzerindeki Mehmet Şerif B. (17) ağır yaralandı. Yaralı çocuğun bir ayağı dizinden kesildi. Açılan soruşturmada bir adım ileri gidilmediği öğrenildi. 14 Haziran 2017'de Diyarbakır'ın Lice ilçesinde, trafiğe kapalı alanda 70 yaşındaki Pakize Hazar zırhlı aracın çarpması sonucu olay yerinde yaşamını yitirdi. Yapılan yargılamada, polise verilen 3 yıl hapis cezası daha sonra 2 yıl 6 aya düşürüldü. 19 Haziran 2017'de Diyarbakır-Bingöl karayolunda, özel harekât polislerini taşıyan zırhlı polis aracının bir yolcu minibüsüne çarpması sonucu araç şoförü Remzi Menteşe ile birlikte ismi öğrenilemeyen 8-10 yaşlarındaki bir çocuk yaşamını yitirdi. 20 Haziran 2017'de Diyarbakır'ın Lice ilçesinde zırhlı aracın çarpması sonucu yaşamını yitiren Pakize Hazar'ın taziyesinden dönen köylülerin aracına ejder tipi zırhlı aracın çarpması sonucu 74 yaşındaki Mahmut Öner, 64 yaşındaki Mevlüt Dağtaş, 63 yaşındaki Abdulhamit Dağtaş, 53 yaşındaki Fikri Demirbaş ve Zeynel Demirbaş yaşamını yitirdi. Açılan soruşturma takipsizlikle sonuçlandı. 20 Haziran 2017'de Şırnak'ın Beytüşşebap ilçesinde, akrep tipi zırhlı askeri aracın çarpması sonucu 3 yurttaş yaralandı. 19 Ekim 2017'de Siirt'in Çal Mahallesi'nde, ejder tipi zırhlı araç tarafından ezilerek ağır yaralanan Felek Batur (6) yaşamını yitirdi. 5 Kasım 2017'de Batman-Diyarbakır karayolundaki İl Jandarma Komutanlığı'nın çıkış yolunda zırhlı araç bir otomobile çarptı. Çarpma sonucu 3'ü asker 2 kişi yaralandı. 5 Kasım 2017'de Batman'ın Korik Mahallesi'nde ismi öğrenilemeyen bir askerin, özel aracıyla arkadaşına araç sürmeyi öğrettiği sırada sokakta oyun oynayan Burak İlhan'a (5) çarpması sonucu ağır yaralanan Burak, yaşamını yitirdi. 19 Kasım 2017'de Mardin'in Dargeçit ilçesine bağlı Saray Mahallesi'nde devriye gezen zırhlı polis aracının çarptığı Fatma Nure Dursun (65) adlı kadın yaralandı. 22 Kasım 2017'de Şırnak'ın Cizre ilçesi Sur Mahallesi yakınlarında oyun oynayan 8 yaşındaki Ruken Cansırı, zırhlı polis aracının çarpması sonucu yaralandı. 19 Aralık 2017'de Diyarbakır'ın Yenişehir İlçesi Ofis semtinde bulunan Gevran Caddesi'nde seyir halindeki bir otomobile zırhlı araç çarpması sonucu şoför yaralandı. 23 Ocak 2018'de Cizre'de seyir halinde olan araca, birden yola giren Ural tipi zırhlı aracın çarpması sonucu Mehmet Sait Alpkan ile iki oğlu ağır yaralandı. 25 Ocak 2018'de Şırnak'ın Cizre ilçesine bağlı Dicle ile Kale mahalleleri arasında bulunan Birca Belek civarında, seyir halindeki zırhlı polis aracı 10 yaşındaki S.A. adlı çocuğa çarptı. 16 Mart 2018'de Hakkari'nin Şemdinli ilçesi Cumhuriyet Caddesi ile Serment Caddesi kavşağında, Shortland tipi zırhlı jandarma aracı yolda yürüyen 72 yaşındaki İsmail Fırat'a (72) çarptı. Kazada Fırat yaralandı. 7 Nisan 2018'de Şırnak'ın Silopi ilçesine bağlı Yenişehir Mahallesi'nde bulunan Hastane Caddesi üzerinden karşıdan karşıya geçmek isteyen Nesrin Kılıç ve Suavi adlı çocuğuna zırhlı araç çarptı. Küçük Suavi'nin sol ayağı kesildi.

22 Nisan 2018'de Dargeçit'te sürücünün geri giderken zırhlı polis aracı 50 yaşındaki Suphiye Yakut'a kapının önünde çarparak ağır yaralandı. Açılan dava devam ederken, olay yerini gören tüm kameraların olaydan hemen önce kapandığı ortaya çıktı. 28 Mayıs 2018'de Dersim'in merkez karayolları kavşağında, askere ait zırhlı aracın çarptığı Hasan Hüseyin Çimen (60) adlı yurttaş yaralandı. 6 Haziran 2018'de Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nün ek yerleşkesi (Polis Okulu) önündeki Emek caddesinde aşırı hız yapan zırhlı polis aracı (TOMA) yolun karşısına geçmeye çalışan 75 yaşındaki Mehmet Tektekin isimli yurttaşa çarptı. Çarpmanın etkisiyle bilincini kaybederek, ağır yaralanan Tektekin, 08 Haziran'da tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdi. 13 Haziran 2018'de Dersim'in Atatürk Mahallesi'nde zırhlı aracın çarptığı 92 yaşındaki Ali Sezer yaşamını yitirdi. 28 Haziran 2018: Yüksekova'da zırhlı araç, karşıdan karşıya geçen 56 yaşındaki Halit Artık'a çarpması sonucu Artık ağır yaralandı. 29 Haziran 2018'de Şırnak'ın Uludere ilçesine bağlı Andaç (Elemun) köyünde, sınır ticareti yaptıkları iddiasıyla gözaltına alınan ve aralarında çocukların da bulunduğu 12 kişiyi taşıyan Kirpi tipi zırhlı askeri araç devrilmesi sonucu 2'si asker toplam 13 kişi yaralanırken, 15 yaşındaki Ali Ölmez yaşamını yitirdi. 3 Eylül 2018'de Şırnak'ın Cizre ilçesine bağlı Konak Mahallesi'nde zırhlı polis aracı, seyir halindeki bir araca çarptı. 15 Eylül 2018: Van'ın Tuşba ilçesinde, zırhlı araç çarptığı sivil aracı metrelerce sürükledi. Kazada şans eseri yaralanan olmadı. 12 Mart 2019'da Silopi'de sabah okula giden 9 yaşındaki Ruken Elma, panzer çarpması sonucu ayağından yaralandı. 16 Mayıs 2019'da Şırnak'ın Cizre ilçesinde zırhlı polis aracının çarpması sonucu Fevziye Şengül (46) isimli bir kişi yaralandı. 3 Eylül 2019'da Cizre'nin Dört Yol mevkiinde zırhlı araç bir sivil araca çarptı. Kazada şans eseri yaralanan olmadı. 11 Eylül 2019'da Diyarbakır merkez Bağlar ilçesi 5 Nisan Mahallesi Emek Caddesi üzerinde seyir halinde olan polise ait zırhlı araç, Efe Tektekin (5) adlı çocuğa çarptı. Tektekin yaşamını yitirdi. 23 Eylül 2019'da Dersim'in Mazgirt ilçesine bağlı Göktepe köyünde zırhlı aracın çarpması sonucu 22 yaşındaki Oktay Er yaşamını yitirdi. 9 Ekim 2019: Şırnak'ın Silopi ilçesine bağlı Karşıyaka Mahallesi'nde 7 yaşındaki Hamza Öğdem'e zırhlı polis zırhlı aracı çarptı. Araç olay yerinden kaçarken, Öğdem yaralandı. 9 Aralık 2019'da Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde dur ihtarına uymadığı iddia edilen ehliyeti olmayan M.F. (16) ve E.C.A (15) tarafından kullanılan aracı kovalayan polis, bir süre sonra zırhlı araçla çarptı. 27 Mayıs 2020: Diyarbakır'da zırhlı polis aracının cadde ortasında kural dışı dönüş yapması kazaya neden oldu. 23 Ocak 2021'de Diyarbakır'ın Eğil ilçesi Dere Mahallesi'nde, askeri zırhlı aracın çarpması sonucu 70 yaşındaki Sabri Günay ağır yaralandı. 28 Şubat 2021'de Batman'ın Bağlar Mahallesi'nde, çekildiği belirtilen görüntülerde, Emniyet Müdürlüğü'ne ait zırhlı aracın çocukların bulunduğu alana hızla girerek kovaladığı ve çocukları ezmeye çalıştığı görüldü. 1 Nisan 2021'de Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde 12 yaşındaki Nihat Şerzan Akdoğan adlı çocuk, yoldan hızla geçen zırhlı polis aracının çarpması sonucu yaralandı. 28 Ağustos 2021'de Bitlis'in Ahlat ilçesinde 10 yaşındaki İbrahim Kırtay askeri makam aracın çarpması sonucu yaşamını yitirdi. Son olarak da 3 Eylül 2021 tarihinde Şırnak'ın İdil ilçesine bağlı Turgut Özal Mahallesi'nde, zırhlı aracın çarptığı 7 yaşındaki Mihraç Miroğlu yaşamını yitirdi. Mihraç Miroğlu'na zırhlı araç ile çarpan sürücü 3 gün sonra ifadeye çağırıldı ve ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı.

İdari ve yargısal cezasızlık politikası sonucunda Kürtlerin yoğunlukta yaşadığı illerde meydana gelen yaşam hakkı ihlalleri giderek artmaktadır. İdare ve yargının görevi delilleri karartmak, failer lehine tanıklık ederek onları koruyup aklamak değil, yaşam hakkının korumasında etkin rol almak olmalıdır.

Hukuk devleti ilkesi gereğince kamu görevlilerinin ve devlete ait araçların neden olduğu yaşam hakkı ihlalleri maddi ve manevi olarak tazmin edilmelidir. Bu kapsam sürecin şeffaf

işletilmesi, yaşamını yitiren insanların hatırasını ve aile fertlerini rencide etmeyen bir yaklaşımla ele alınması gereklidir. Bu durum öncelikle şeffaf ve adil bir yargılama süreci ile sağlanabilir. Devlet idaresi tarafından meydana gelen bu ağır hak ihlallerinin önüne geçmek ve yaşanan mağduriyetlerin giderilmesine ilişkin TBMM tarafından Meclis Araştırması açılmasını teklif ve arz ederim.

ŞevİN COŞKUN
Muş Milletvekili

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	T Hamur
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Çakır
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kellepe
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	Habip
6	SIDIK TAŞ	SİİRT	Sidik
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Nurhan
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abdullah
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Muazzez
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	Hasan
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	Ali